

Ministerstwo
Sprawiedliwości

POWIAT OTWOCKI

PORADNIK PRAWNY FUNDACJI INTER VIVOS „CUDZOZIEMIEC W POLSCE”

THE GUIDE „FOREIGNERS IN POLAND” INTER VIVOS FOUNDATION

O FUNDACJI:

Fundacja Inter Vivos z siedzibą w Warszawie jest organizacją pozarządową ukierunkowaną na udzielanie darmowej pomocy prawnej i prowadzenie nieodpłatnej mediacji. Równocześnie prowadzimy punkty nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego oraz nieodpłatnej mediacji działające w oparciu o ustawę z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (t.j.: Dz. U. z 2024 r. poz. 1534). Informacja o lokalizacji prowadzonych przez nas punktów znajduje się pod adresem: <https://www.fundacjaiv.pl/punkty-nieodplatnej-pomocy-prawnej>

ABOUT THE FOUNDATION:

Inter Vivos Foundation, based in Warsaw, is a non-governmental organization dedicated to providing free legal assistance and conducting voluntary mediation. Concurrently, we operate points offering free legal aid, free citizen advisory services, and free mediation, pursuant to the Act of August 5, 2015, on free legal aid, free citizen counseling, and legal education (Journal of Laws of 2024, No. 1534). Information regarding the locations of our service points can be found at: <https://www.fundacjaiv.pl/punkty-nieodplatnej-pomocyprawnej>.

O PORADNIKU:

Poradnik jest przeznaczony dla cudzoziemców zamieszkujących na terytorium Polski. Celem poradnika jest prezentacja podstawowych zagadnień prawnych obowiązujących w polskim porządku prawnym.

ABOUT THE GUIDE:

This guide is intended for foreigners residing in Poland. Its purpose is to present fundamental legal issues applicable within the Polish legal system.

KONTAKT Z NAMI:

E-mail: biuro@fundacjaiv.pl

Listowny: ul. Ratuszowa 11, 03-450 Warszawa

CONTACT US:

E-mail: biuro@fundacjaiv.pl

Letter: Ratuszowa 11, 03-450 Warszawa

ZAGADNIENIA Z ZAKRESU PRAWA CYWILNEGO:

1. Polskie prawo cywilne udziela szerokiej ochrony konsumentom, tj. osobom, które dokonują czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z prowadzoną działalnością gospodarczą bądź zawodową. Jako konsument, dokonując zakupów przez Internet, masz prawo do odstąpienia od umowy, bez podawania przyczyn, w terminie 14 dni od daty otrzymania zamówionych rzeczy.
2. W sprawach konsumenckich pomocy udziela Powiatowy (Miejski) Rzecznik Praw Konsumenta.
3. Wszystkie czynności dotyczące przeniesienia prawa własności nieruchomości wymagają formy aktu notarialnego. Pozostałe czynności związane z nieruchomością, które nie przenoszą własności (np. umowa najmu), mogą być zawarte w zwykłej formie pisemnej.
4. Pełną zdolność do czynności prawnych posiadają osoby pełnoletnie, tj. osoby, które ukończyły 18 rok życia. Oznacza to, że takie osoby mogą samodzielnie dokonać każdej czynności prawnej, np. być stroną każdej umowy. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych posiadają osoby po ukończeniu 13 roku życia oraz osoby częściowo ubezwłasnowolnione. Ograniczona zdolność pozwala na zaciąganie zobowiązań lub rozporządzanie majątkiem ale tylko za zgodą rodziców lub ustanowionych opiekunów.
5. Jeżeli mieszkając w Polsce zadłużysz się nadmiernie, zaś wysokość Twoich dochodów nie będzie pozwalać na regularną spłatę zobowiązań to możesz ogłosić upadłość konsumencką. Informacji o upadłości poszukaj w najbliższym punkcie nieodpłatnej pomocy prawnej.
6. W Polsce organem egzekucyjnym jest komornik, który w oparciu o orzeczenia sądowe dokonuje przymusowej egzekucji. W ramach czynności egzekucyjnych może zająć m.in. nieruchomości, ruchomości (np. samochód), rachunki bankowe. Czynności komornika podlegają kontroli sądowej. Skargę na komornika możesz złożyć do sądu – za pośrednictwem komornika.

CIVIL LAW ISSUES:

1. Polish civil law provides broad protection for consumers—individuals engaging in legal acts not directly related to their commercial or professional activities. As a consumer, you have the right to withdraw from a contract without

- providing a reason within 14 days of receipt of the purchased goods if the transaction was conducted online.
2. In consumer matters, assistance is available from the District (or Municipal) Consumer Rights Advocate.
 3. All transfers of property rights to real estate require a notarial deed. Other real estate-related activities that do not involve transfer of ownership, such as lease agreements, may be executed in a simple written form.
 4. Fully capable legal persons are those who have attained the age of 18 and can independently undertake legal actions, such as entering into contracts. Limited legal capacity is possessed by individuals over 13 years of age and partially incapacitated persons. Limited capacity permits entering into obligations or property management only with the consent of parents or guardians.
 5. If your debts in Poland become unmanageable—meaning your income cannot sufficiently cover regular repayment—you may declare bankruptcy. For information about bankruptcy procedures, consult your nearest free legal assistance point.
 6. The enforcement authority in Poland is an enforcement officer (bailiff), who enforces court judgments through coercive measures. These actions can include seizure of real estate, movable property (e.g., vehicles), or bank accounts. The bailiff's activities are subject to judicial oversight, and complaints can be lodged against the bailiff via the court.

ZAGADNIENIA Z ZAKRESU PRAWA KARNEGO:

1. Co do zasady cudzoziemcy, którzy popełnili przestępstwo lub wykroczenie na terytorium Polski, ponoszą taką samą odpowiedzialność jak obywatele polscy. Toczy się wobec nich identyczne postępowanie i grozi taka sama kara przewidziana przez kodeks karny lub kodeks wykroczeń. Cudzoziemcem jest osoba, która nie ma polskiego obywatelstwa (art. 3 pkt 2 ustawy o cudzoziemcach), niezależnie od tego, czy ma jakiegokolwiek inne obywatelstwo. Oznacza to, że cudzoziemcami są także bezpaństwowcy.
2. Co do zasady kodeks karny stosuje się wobec każdego sprawcy czynu zabronionego, który w momencie jego popełnienia miał ukończone 17 lat. W wyjątkowych przypadkach kodeks karny może być zastosowany również do młodocianego sprawcy przestępstwa, który ukończył 15 lat. W stosunku do młodszych sprawców możliwe jest prowadzenie postępowania przed sądem rodzinnym.
3. Zabronione jest prowadzenie pojazdów (w tym również jazda rowerem) po spożyciu alkoholu, jeżeli zawartość alkoholu we krwi przekracza 0,5 promila albo prowadzi do stężenia przekraczającego tę wartość. Kary przewidziane za tego rodzaju przestępstwo to: kara grzywny, kara ograniczenia wolności lub kara pozbawienia wolności. Aktualnie sądy mogą również orzekać o przepadku auta!
4. Zabronione jest współżycie z małoletnim poniżej lat 15 lub dopuszczanie się wobec takiej osoby innej czynności seksualnej lub doprowadza ją do poddania się takim czynnościom albo do ich wykonania. Zgoda osoby małoletniej nie ma wpływu na karalność czynu!
5. Nieletni, którzy dopuścili się czynów karalnych lub przejawiają symptomy demoralizacji mogą ponosić odpowiedzialność przed sądem rodzinnym.
6. W Polsce stosowanie jakiegokolwiek przemocy fizycznej w stosunku do dzieci jest zakazane!

CRIMINAL LAW ISSUES:

1. Generally, foreigners who commit a crime or offense within Poland are subject to the same legal responsibilities as Polish citizens. Proceedings are identical, and penalties are the same as those provided by the Penal Code or the Code of Petty Offenses. A "foreigner" is defined as an individual who does not hold Polish citizenship (Article 3, point 2 of the Foreigners Act), including stateless persons.
2. The Penal Code applies to any perpetrator aged at least 17 at the time of committing a prohibited act. In specific cases, the Penal Code may be applied to juvenile offenders aged 15 and above. For younger offenders, proceedings are conducted in juvenile courts.
3. Driving under the influence of alcohol is prohibited if blood alcohol concentration exceeds 0.5‰ or results in such a level. Penalties for this offense include a fine, restriction of liberty, or imprisonment. Courts may also order the forfeiture of the vehicle.
4. Engaging in sexual acts with a minor below 15 years of age, or inducing such a person to participate in or perform sexual activities, is strictly prohibited regardless of the minor's consent.
5. Minors who commit criminal acts or display signs of moral delinquency may be subject to proceedings before a family court.
6. The use of any physical violence towards children is expressly prohibited in Poland.

ZAGADNIENIA Z ZAKRESU PRAWA DROGOWEGO:

1. Dla pojazdów o dopuszczalnej masie całkowitej do 3,5 tony (samochodów, motocykli, pojazdów ciężarowych), obowiązują następujące ograniczenia prędkości na drogach: autostrada – 140 km/h, droga ekspresowa dwujezdniowa – 120 km/h, droga ekspresowa jednojezdniowa – 100 km/h, droga dwujezdniowa o co najmniej

- o dwóch pasach w każdą stronę – 100 km/h, pozostałe drogi, czyli de facto trasy poza obszarem zabudowanym – 90 km/h, obszar zabudowany – 50 km/h niezależnie od pory dnia, strefa zamieszkania – 20 km/h.
- 2. W Polsce należy bezwzględnie ustąpić pierwszeństwo pieszemu który zbliża się do przejścia dla pieszych z zamiarem przekroczenia jezdni!
- 3. Obowiązkowe wyposażenie każdego auta stanowią: gaśnica z homologacją oraz trójkąt ostrzegawczy ze znakiem homologacji. W aucie warto również posiadać kamizelkę odblaskową oraz apteczkę, przy czym ich posiadanie nie jest obowiązkowe.
- 4. Każdy pojazd poruszający się po drogach publicznych powinien mieć aktualne badania techniczne oraz powinien być objętych ochroną wynikającą z polisy ubezpieczeniowej OC.
- 5. Policja nie przyjmuje żadnych płatności w gotówce! Należności wynikające z mandatów drogowych mogą być jednak uregulowane bezpośrednio podczas kontroli, ale jedynie za pomocą karty bankowej! W przypadku braku karty mandat należy opłacić np. na placówce pocztowej.

ROAD LAW ISSUES:

- 1. For vehicles with a permissible gross weight up to 3.5 tons (cars, motorcycles, light trucks), the speed limits are as follows: o Motorways: 140 km/h o Dual carriageways: 120 km/h o Single carriageway expressways: 100 km/h o Two-lane roads with at least two lanes in each direction: 100 km/h o Other roads outside built-up areas: 90 km/h o Built-up areas: 50 km/h o Residential zones: 20 km/h.
- 2. Pedestrians approaching a designated crossing must be given priority.
- 3. The mandatory equipment for all vehicles includes a validated fire extinguisher and a warning triangle with homologation markings. Additional optional equipment includes a reflective vest and a first aid kit. 4. All vehicles operating on public roads must possess valid technical inspection certificates and must be covered by third-party liability insurance (OC).
- 5. The police do not accept cash payments for any reason. Due to the fact, liabilities arising from traffic fines may be settled immediately at the scene of the traffic stop, but solely by payment card. In the absence of a payment card, the fine must be paid subsequently, for example, at a post office branch.
- 4. All vehicles operating on public roads must possess valid technical inspection certificates and must be covered by third-party liability insurance (OC).
- 5. The police do not accept cash payments for any reason. Due to the fact, liabilities arising from traffic fines may be settled immediately at the scene of the traffic stop, but solely by payment card. In the absence of a payment card, the fine must be paid subsequently, for example, at a post office branch.

ZAGADNIENIA z ZAKRESU PRAWA PRACY:

- 1. Cudzoziemiec, który jest obywatelem państwa spoza Unii Europejskiej (UE), Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG) lub Szwajcarii może legalnie pracować w Polsce pod warunkiem, że łącznie spełnia następujące warunki: legalnie przebywa na terytorium Polski, to znaczy posiada odpowiednie dokumenty pobytowe (na przykład wizę lub kartę pobytu), a jeżeli nie jest zwolniony z obowiązku posiadania zezwolenia na pracę, to: uzyska zezwolenie na pobyt czasowy i pracę (zezwolenie jednolite) albo pracodawca uzyska dla niego zezwolenie na pracę, zezwolenie na pracę sezonową lub złoży oświadczenie o powierzeniu pracy cudzoziemcowi, dokumenty pobytowe (podstawa legalnego pobytu w Polsce) pozwalają mu na wykonywanie pracy (nie jest to wiza turystyczna lub inny dokument wykluczający podjęcie pracy), jego praca odbywa się na warunkach oraz stanowisku, które zostały określone w zezwoleniu na pracę, oświadczeniu o powierzeniu pracy lub zezwoleniu na pobyt czasowy (z pewnymi wyjątkami, na przykład zmiana wynagrodzenia na korzyść pracownika).
- 2. Cudzoziemiec nie może legalnie pracować, jeśli przebywa w Polsce na podstawie: wizy, której cel wydania został oznaczony symbolem: „01” – cel turystyczny, „02” – odwiedzin u rodziny lub przyjaciół, „11” – kształcenia się lub szkolenia w innej formie niż odbycie studiów lub szkolenie zawodowe, „14” – leczenia, „20” – korzystanie z ochrony czasowej, „23” – inne okoliczności, tranzytu, w tym tranzytu lotniczego, zezwolenia na pobyt czasowy ze względu na okoliczności wymagające krótkotrwałego pobytu lub wizy wydanej przez inne państwo obszaru Schengen.
- 3. Jeżeli nie jesteś obywatelem innego państwa Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, jak też nie jesteś ustawowo zwolniony z obowiązku uzyskania zezwolenia na pracę możesz podjąć zatrudnienie po uzyskaniu zezwolenia typu A lub B.
- 4. Zezwolenia na pracę nie musi mieć cudzoziemiec, który: posiada status uchodźcy nadany w Rzeczypospolitej Polskiej, korzysta z ochrony uzupełniającej w Rzeczypospolitej Polskiej, posiada zezwolenie na pobyt stały w Rzeczypospolitej Polskiej, posiada zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej w Rzeczypospolitej Polskiej, posiada zgodę na pobyt ze względów humanitarnych, posiada zgodę na pobyt tolerowany w Rzeczypospolitej Polskiej, korzysta z ochrony czasowej w Rzeczypospolitej Polskiej, posiada ważne zaświadczenie o udzielaniu ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie dokumentu pobytowego wydanego przez inne państwo członkowskie

Unii Europejskiej i celem jego pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest wykonywanie pracy w charakterze pracownika kadry kierowniczej, specjalisty lub pracownika odbywającego staż w ramach przeniesienia wewnątrz przedsiębiorstwa przez okres nieprzekraczający 90 dni w okresie 180 dni.

5. Zezwolenie typu A jest wydawane dla cudzoziemca wykonującego pracę na terytorium Polski, na podstawie umowy z podmiotem (pracodawcą), którego siedziba, miejsce zamieszkania lub oddział, zakład lub inna forma zorganizowanej działalności znajduje się na terytorium Polski. W przypadku kierowania tego cudzoziemca do innego podmiotu, podstawą jest umowa z agencją pracy tymczasowej.
6. Zezwolenie typu B dotyczy cudzoziemca, który przebywając w Polsce będzie: pełnił funkcję w zarządzie osoby prawnej wpisanej do rejestru przedsiębiorców, pełni funkcję w zarządzie osoby prawnej będącej spółką kapitałową w organizacji, reprezentował lub prowadził sprawę spółki komandytowej lub komandytowo-akcyjnej lub będzie prokurentem – jeśli w ciągu kolejnych 12 miesięcy będzie pełnił tę funkcję przez ponad 6 miesięcy.
7. O zezwolenie na pracę typu A lub B dla cudzoziemca zawsze występuje pracodawca, który chce go zatrudnić. Zezwolenie na pracę jest zawsze wydawane dla konkretnego cudzoziemca.
8. Pamiętaj, że każda forma zarobkowania powinna być poprzedzona zawarciem umowy, w formie pisemnej, z pracodawcą.
9. Masz prawo do minimalnego wynagrodzenia, urlopu i innych świadczeń wynikających z polskich przepisów prawa pracy. Od 1 stycznia 2025 r. najniższa pensja wynosi 4666 zł brutto miesięcznie (praca na pełen etat), zaś minimalna stawka godzinowa – 30,50 zł brutto.
10. Jakikolwiek wątpliwości dotyczące Twojego zatrudnienia możesz skonsultować w Państwowej Inspekcji Pracy. Numer kontaktowy znajdziesz w części „Ważne numery”.

ISSUES IN LABOR LAW:

1. A foreign national who is a citizen of a country outside the European Union (EU), the European Economic Area (EEA), or Switzerland may lawfully work in Poland provided that the following conditions are jointly met: (a) they are legally present on the territory of Poland, meaning they possess appropriate residence documents (e.g., a visa or residence card); (b) if not exempt from the obligation to obtain a work permit, they have obtained either a combined residence and work permit (single permit), or their employer has secured for them a work permit, seasonal work permit, or has submitted a declaration of entrusting employment to the foreign national; (c) the residence documents (the basis of legal residence in Poland) permit them to perform work (excluding tourist visas or other documents that prohibit employment); (d) their employment is conducted under the conditions and for the positions specified in the work permit, the declaration of entrustment, or the residence permit—subject to certain exceptions, such as changes in remuneration benefitting the employee.
2. A foreign national may not lawfully work in Poland if they are present on the basis of a visa with an issuance purpose marked by any of the following codes: "01" – tourism; "02" – visiting family or friends; "11" – education or training in a form other than university studies or professional training; "14" – medical treatment; "20" – temporary protection; "23" – other circumstances, including transit, including air transit; temporary residence permits due to circumstances requiring short-term stay; or visas issued by other Schengen states.
3. If you are not a citizen of another EU Member State or EEA country, and are not legally exempt from the obligation to obtain a work permit, you may commence employment only after acquiring a permit of type A or B.
4. A foreign national does not need a work permit if they: hold refugee status granted in the Republic of Poland; benefit from subsidiary protection in Poland; possess a permanent residence permit in Poland; have a long-term residence permit of an EU member state in Poland; have obtained humanitarian residence permission; have tolerated residence; benefit from temporary protection in Poland; possess a valid certificate of protection issued on Polish territory; or are staying in Poland based on a residence document issued by another EU member state, with the purpose of performing work as a managerial staff, specialist, or intern within the scope of intra-company transfer for a period not exceeding 90 days within 180 days.
5. A permit of type A is issued to a foreign national performing work in Poland based on an agreement with an entity (employer) whose registered office, residence, branch, establishment, or other form of organized activity is located within Poland. If such a foreigner is directed to another entity, the basis is an agreement with a temporary employment agency.
6. A permit of type B concerns a foreign national who, while residing in Poland, will act as: a member of management for a legal entity registered in the entrepreneur register; a member of management of a legal entity classified as a capital company in formation; a representative or active in handling the affairs of a limited partnership, or a limited joint-stock partnership; or a proxy—if they will hold this position for more than six months within a period of twelve months.
7. An application for a type A or B work permit for a foreign national must always be submitted by the employer intending to hire them. The work permit is issued specifically for a particular foreign national.
8. Remember that every form of earning income must be preceded by a written contract with the employer.
9. You are entitled to the minimum wage, annual leave, and other benefits arising from Polish labor law. From January 1, 2025, the minimum gross monthly salary is set at PLN 4,666 for full-time employment, with a

minimum hourly rate of PLN 30.50.

10. Any doubts regarding your employment can be addressed with the National Labour Inspectorate. The contact number can be found in the "Important Numbers" section.

URZĘDY I SĄDY:

1. Jeżeli uważasz, iż padłeś ofiarą przestępstwa możesz złożyć stosowne zawiadomienie w najbliższej jednostce Policji.
2. Sprawy urzędowe załatwisz, w większości, w Urzędzie Gminy (Urzędzie Dzielnicy/Urzędzie Miasta) lub w Starostwie Powiatowym (Urzędzie Miasta). Urząd Gminy będzie właściwy np. do spraw związanych z zameldowaniem, zaś Starostwo Powiatowe będzie właściwe m.in. w sprawach dotyczących uprawnień do kierowania pojazdami mechanicznymi. Kwestie związane z legalizacją pobytu w Polsce załatwisz z kolei w Urzędzie Wojewódzkim.
3. Do rozstrzygnięcia sporów prawnych powołane są sądy. W Polsce istnieją trzy szczeble sądów powszechnych – rejonowe, okręgowe i apelacyjne. W sądach rejonowych rozstrzyga się zdecydowaną większość sporów sądowych – m.in. z zakresu prawa pracy i spraw rodzinnych. Obok sądów powszechnych działają sądy administracyjne.
4. W każdym powiecie działają punkty nieodpłatnej pomocy prawnej. W punkcie możesz skorzystać, nieodpłatnie, z pomocy prawnika. Koszt pomocy ponosi państwo. Pomoc, w większości przypadków, sprowadza się do porady ustnej i nie obejmuje prowadzenia spraw sądowych oraz urzędowych.

OFFICES AND COURTS:

1. If you believe you have been a victim of a crime, you may file a relevant report at the nearest police station.
2. Administrative matters are primarily handled at the Commune Office (or District Office/City Hall) or at the District Starosty (County Office or City Office). The Commune Office is competent, for example, for matters related to registration (meldung), while the County Office handles issues such as driving licenses and vehicle registration. Residency legalization matters are addressed at the Voivodeship Office.
3. Legal disputes are resolved in courts. Poland has three tiers of common courts— district, regional, and appellate courts. The majority of legal disputes, including those related to labor law and family law, are adjudicated at the district court level. Additionally, administrative courts exist alongside these courts.
4. Free Legal Assistance Points: In every county (powiat), free legal assistance points operate. At these points, you can receive free legal advice from a lawyer. The cost of the assistance is borne by the State Treasury. This assistance, in most cases, is limited to oral advice and does not encompass representation in court proceedings or administrative matters.

WAŻNE TELEFONY:

1. 112 – ogólnopolski numer alarmowy
2. 991 – Pogotowie Energetyczne
3. 992 – Pogotowie Gazowe
4. 997 – Policja
5. 116 111 – telefon zaufania dla dzieci i młodzieży
6. 801 002 006 – infolinia Państwowej Inspekcji Pracy (numer dla osób dzwoniących z telefonu stacjonarnego)
7. 459 599 000 – infolinia Państwowej Inspekcji Pracy (numer dla osób dzwoniących z telefonu komórkowego)
8. 801 120 002 – telefon zaufania dla ofiar przemocy domowej
9. 800 199 990 – telefon zaufania dla osób z problemem uzależniania od narkotyków lub alkoholu
10. (47) 721 75 75 – infolinia Urzędu do Spraw Cudzoziemców

IMPORTANT TELEPHONE NUMBERS:

1. 112 – National Emergency Number (Poland)
2. 991 – Electrical Emergency Service
3. 992 – Gas Emergency Service

4. 997 – Police
5. 116 111 – Helpline for Children and Young Persons
6. 801 002 006 – National Labour Inspectorate Helpline (landline)
7. 459 599 000 – National Labour Inspectorate Helpline (mobile)
8. 801 120 002 – Domestic Violence Victim Helpline
9. 800 199 990 – Helpline for Persons with Drug or Alcohol Addiction Problems
10. (47) 721 75 75 – Office for Foreigners